

Єднаймося в Просвіті!

Живіть майбутністю, а не минушиною, бо з кожної роздряпаної старої рани нічого, окрім крові, не вийде.

Дмитро ПАВЛИЧКО

27 (442)

4 липня 2013 р.

Тижневик "Галицька Просвіта" * Засновник – Івано-Франківське ОО ВУТ "Просвіта" ім. Т. Шевченка * Свідоцтво – ІФ № 521 від 15.06.2004 р. * Шеф-редактор – Степан Волковецький * Головний редактор – Богдан Вівчар * Літературний редактор – Ірина Шумада * Верстка – Марія Дзєбчук * Набір – Наталя Дяченко * Друку – КП фірма "ЛІК" * Тираж – 2000 примірників * Замовлення – № 1049 * Наша адреса: 76018, м. Івано-Франківськ, вул. М. Грушевського, 18 * тел. (0342) 75-05-86, * тел./факс (03422) 2-38-67 * e-mail: oblasna-prosvita@ukr.net * http://uaprosvita.if.ua/ * Наші реквізити: Р/р 26003300012896 в ПАТ "Ідея Банк" МФО 336310, код 04929075. * За зміст і достовірність інформації у рекламі відповідає рекламодавець * Редакція не завжди поділяє позицію авторів публікацій і подає матеріали для дискусії * За точність викладених фактів відповідає автор * Редакція застерігає за собою право редагувати і скорочувати матеріали * Листування з читачами – тільки на сторінках газети

КОЛОНКА РЕДАКТОРА

БІДНА КОНСТИТУЦІЯ

Конституції України – сімнадцять... До зрілості не вистачає зовсім мало. Хоч ще недавно її вважали мало не найкращою у Європі, дуже змінили ще раз у грудні 2004-го, а з приходом Януковича змінили знову, наділивши його повноваженнями диктатора. І нині виглядає, що до повноліття вона може не дотягти у такому вигляді.

Останнім часом почалися якісь активні рухи навколо створеної у травні 2012-го Конституційної асамблеї (КА) як спеціального допоміжного органу при Президенті. Власне, вона покликана написати нам новий Основний Закон. Напевно, під його схвалення парламент минулого скликання алярмово за помахом руки Четчова ухвалив Закон про Всеукраїнський референдум. Згідно з ним влада (а ми знаємо, у чій вона руках) референдум організовує, проводить, підраховує волевиявлення народу й видає результат. Тепер напевно зворохобилися, аби якнайшвидше було що виносити на плебісцит.

Голова КА – колишній Президент України Л. Кравчук планує підготувати документ до осені. Він навіть обіцяє дати громадянам і громадським організаціям змогу подати свої пропозиції щодо змін Конституції. Щоправда, час вибрали «вдалий» – період літніх відпусток і гарування на дачах, себто – до вересня. А спитайте першого зустрічного, що він хотів би змінити у Конституції? У найкращому випадку почує потилицю, якщо не пошле вас туди, де Макар телят пасе. Але напевно ствердить: та виконайте хоч на відсоток ті положення, які записані в нинішньому Законі. Але владоможці не цим переймаються.

Вони думають, як би захопити влади якнайбільше, ні на йоту не дбаючи про реалізацію положень, скажімо, про державність української мови, належну охорону здоров'я, безплатну освіту, свободу слова, справедливе правосуддя і інше...

Усе це зворухоблення навколо Основного Закону виглядає щонайменше дивним. Попри постійні його порушення і недотримання букви статей у парламенті, Адміністрації Президента й інших гілках влади найчастіше ще й санкціоновані Конституційним судом – Конституцію прагнуть таки удосконалити й замінити. Виявляється, – для покращення покращення, себто, задля демократизації і приведення до євростандартів.

Останнє, як на мене, дивно, бо чи можна втискати її в якийсь прокрустове ложе. Але чого у нас не можуть зробити. У вітанні з нагоди Дня Конституції Президент В. Янукович наголосив, що Конституційна асамблея повинна розробити такий Основний Закон, який відповідав би сучасним потребам розвитку Української держави і європейським стандартам.

Основна вимога – подальша демократизація і дієвість положень цього документа з урахуванням нових викликів, що стоять перед нашою країною.

Звучить все це щонайменше цинічно на фоні постійних утисків свободи слова, переслідувань і побиття журналістів, заборони протестів, закриття доступу до інформації, яка має бути публічною, перетворення держави в поліцейську...

І напевно має рацію экс-прем'єр Олія Тимошенко, яка висловила «глибоке співчуття Конституції», наголосивши, що сьогодні гарант «принижує і зневажає її з особливим натхненням»...

І як тут не сказати: «бідна наша Конституція». А з нею – і всі українці...

Богдан ВІВЧАР

ДІЯ

Як ми повідомляли, сесія обласної ради ухвалила регіональну цільову програму на 2013–2016 роки «Просвіта: XXI століття». У ній визначили мету, основні завдання, фінансове забезпечення, контроль за виконанням. А перед тим показали тло її народження і діяльності.

«ПРОСВІТА. XXI СТОЛІТТЯ»

Після проголошення Незалежності України постало завдання формування громадянського суспільства, відродження і розвитку духовності українського народу.

Історична заслуга у національному відродженні належить найдавнішій українській громадській організації – «Просвіті», яка започаткувала свою діяльність майже півтора століття тому в Галичині (заснована 1868 року). Вона об'єднала в своїх лавах найкращих представників української інтелігенції. Її активними членами були: Іван Франко, Михайло Грушевський, Лесь Українка, Богдан Лепкий, Василь Стефаник, Михайло Коцюбинський, цвіт української інтелігенції, тисячі українських патріотів, борців за українську національну ідею, за українську державу.

Філія «Просвіти» в Станіславові (тепер – Івано-Франківськ) була заснована в березні 1877 року. Вона дала поштовх до організації інших товариств і читальне, займалася освітньою та економічною діяльністю, заснувала школи, крамниці, ощадно-позичкові каси, кооперативи.

Так, 1899 р. «Просвіта» у Станіславові мала 23 читальні, а 1912-го їх було вже 55.

До 1939 року «Просвіта» була наймасовішою і найвпливовішою організацією. В кожному населеному пункті активно діяли її осередки, ядро яких складали найбільш свідомі й освічені люди.

З неї вийшли і згодом стали діяти самостійно більшість українських політичних, економічних, спортивних та культурних організацій і товариств, громадських, політичних діячів, митців, учених і ін., вона виховала покоління борців за волю.

З приходом більшовиків «Просвіта» була заборонена, а її членів жорстоко переслідували. Відновлена аж 15 квітня 1989 р. з утворенням Товариства української мови імені Тараса Шевченка (тепер – Всеукраїнське товариство «Просвіта» імені Тараса Шевченка).

Таким чином «Просвіту» можна розглядати як один із найуспішніших проєктів в історії України для утвердження національної ідеї та самоорганізації громад.

У зв'язку з цим, відродження і розвитку просвітницького руху на Прикарпатті постає як політична потреба для самоорганізації громад на основі української національної ідеї.

НОВИНИ УКРАЇНИ І КРАЮ

Спадок батьків

Під час засідання 37-ої сесії Комітету всесвітньої спадщини ЮНЕСКО у Камбоджі «Дерев'яні церкви карпатського регіону України» внесли до списку всесвітньої спадщини ЮНЕСКО. Серед них – два храми Івано-Франківщини: церква Різдва Пресвятої Богородиці (1808) в Нижньому Вербіжі Коломийського району та церква Зіслання Святого Духа (1598) в Рогатині.

Загалом Україна може пишатися 13-ма об'єктами, котріє під захистом ЮНЕСКО. Донедавна до списку Всесвітньої спадщини ЮНЕСКО належало лише п'ять культурно-архітектурних та природних об'єктів: собор Святої Софії, Києво-Печерська лавра та прилеглі монастирські споруди (1990), «Ансамбль історичного центру Львова» (1998), «Букові праліси Карпат» (2007), «Геодезична дуга Струве» (2005), «Резиденція Буковинських та Далматинських митрополитів (нині – Чернівецький національний університет ім. Ю. Федьковича)» (2011).

Йдеться про потребу формування громадянського суспільства, забезпечення розвитку духовності нації, виховання шанобливого ставлення людей, формування активної громадянської позиції.

Головною метою Програми є забезпечення широкої участі громад у суспільно-політичному житті на основі давньої просвітницької традиції шляхом відродження просвітницьких структур у кожному населеному пункті області, навчальних і трудових колективах.

Основні завдання:

підтримка діяльності просвітницьких осередків у населених пунктах, навчальних і трудових колективах;

утвердження громадянської позиції, пріоритету традиційних українських національних цінностей: мови, історії, культури, Церкви, християнської моралі.

В усі часи діяльність «Просвіти» підтримувалась коштом меценатів, пожертвами громадян. Нині ж Програма опирається на підтримку обласного і районних бюджетів та бюджетів міст обласного підпорядкування в межах загальних асигнувань, передбачених головним розпорядником бюджетних коштів виконавцям відповідних заходів проєктом 2013–2016 років, а також за рахунок благодійних внесків та інших джерел, передбачених законодавством України.

Виконання заходів Програми дозволить сформувати актив у кожному селі, місті, колективі області на основі давньої просвітницької традиції, коли «Просвіта» була успішним способом національного виховання. Принципове значення тут має самоусвідомлення громадян як творців і організаторів власного життя.

Актив просвітницького осередку включатиме керівників освітніх установ, вчителів, священників (без різниці в конфесії), сільського (селищного) голову, працівників культури, сільських активістів, насамперед молодих.

Осередок «Просвіти» повинен бути інтелектуальним та ідейним громадським провідником суспільного життя на селі, відстоювати інтереси села, бути громадською опорою односельців, створити для молоді перспективу цікавого і заможного буття. Слід відродити давній гасла просвітан: «Свій до свого – по своє» та «Допоможемо собі самі».

(Повний текст програми чит. на сайті ОО ВУТ «Просвіта» ім. Т. Шевченка)

ка лавра та прилеглі монастирські споруди (1990), «Ансамбль історичного центру Львова» (1998), «Букові праліси Карпат» (2007), «Геодезична дуга Струве» (2005), «Резиденція Буковинських та Далматинських митрополитів (нині – Чернівецький національний університет ім. Ю. Федьковича)» (2011).

Кілька днів тому ЮНЕСКО залишило в цьому списку «Софію» та Києво-Печерську лавру, не зважаючи на вандальне забудовування її прилеглої території. Подання про внесення до списку ЮНЕСКО «Херсонесу Таврійського» розглядатимуть пізніше. 21 червня 37-ма сесія ЮНЕСКО, котра відбулася в Камбоджі, одногослосно надала найвищий пам'яткоохоронний статус двом прикарпатським храмам, а загалом список поповнився вісьмома українськими сакральними об'єктами.

ДУХОВНЕ

ПРОЦА У МАРІЯМПОЛІ

Уже традиційно в останню неділю червня у місті Марії – Маріямполі відбулася проща родин. На цей раз з нагоди Року віри та 1025-ої річниці Володимирового Хрещення України. Співорганізаторами прощі виступили комісія у справах родин Івано-Франківської архієпархії УГКЦ та ОО ВУТ «Просвіта».

Ще суботнього дня з усіх-усюд прибували сюди вірні родинами, групами, поодинокі. Для учасників пішої прощі у храмі Різдва Христового в Галичі відслужили Святу Літургію. А вже у надвечір'я у Маріямполі відспівали молебень до Пресвятої Богородиці, а за ним відбулися фестини Марійської духовної пісні.

Після вечірніх молитов, співаної вервиці та нічних чувань з особливим натхненням сприйняли вірні молитви утрени та Святої Літургії. По її завершенні тисячі вірян процесійним ходом пішли до Дністра, де відбувся Чин відновлення хресних обітів. Його учасники ніби повернулися у княжу добу, у часи хрещення Русі-України.

Під проводом пастирів вірні відрікалися від сатани і всіх його діл, від всякої гордості, захлапності, заздрості, злоби, ненависті і, дивлячись на схід сонця, єдналися із Господнім світлом, добром, любов'ю, мудрістю, миром, радістю, себто з Христом, який втілює їх у собі...

Над Дністром простогоном витав дух душевно-сердечного піднесення, урочистості й таємничості, долучення до глибин віри старших і молодих, батьків і дітей, кожного, хто долучився до таїнства прощі. Дякували організаторам – вихідцєві з Маріямполі професорові Володимирові Боцюрку, керівникові просвітницької програми «Нова українська родина» – члену Правління обласного об'єднання Дмитру Захаруку. Відзначили активістів та організаторів цього світлого дійства, яке, за словами голови ОО ВУТ «Просвіта» Степана Волковецького, вже стає доброю українською традицією на Прикарпатті.

Теодор ДРОВНИЧ

АКЦІЇ

НА ВІЧЕВОМУ МАЙДАНІ

У неділю на Вічевому майдані обласного центру відбулося народне віче з нагоди 17-ої річниці Конституції України.

Його учасників вітали голова Братства ОУН–УПА Карпатського краю Федір Володимирський і народний депутат Олександр Сич. Промовці осягнули історію конституційного процесу в Україні від княжих часів, козацької держави та Пилипа Орлика – і до наших днів. Вони акцентували увагу на тому, що нинішню Конституцію варто не стільки змінювати як виконувати. Ось у чому головна проблема.

Опісля відбувся концерт художніх колективів та виконавців-аматорів.

Наш кор.

Івано-Франківське обласне і міське об'єднання ВУТ «Просвіта» ім. Т. Шевченка 7 липня 16.00 Народний дім «Просвіта»

ЗАПРОШУЮТЬ на творчу зустріч

з Почесним просвітнянином, педагогом, краєзнавцем, учасником визвольних змагань, колишнім політ'язнем –

ВАСИЛЕМ ГУКОМ

та презентацію його книги «Шлях до волі» за участю голів обласного і міського об'єднань ВУТ «Просвіта» ім. Т. Шевченка Степана Волковецького і Василя Бойка, доцента Петра Арсенича, голови обласної організації НСПУ Євгена Барана, доктора історичних наук Володимира Комара, народного артиста України Михайла Кривеня, заслуженого журналіста України Богдана Кучера.

ЩО НА СЕРЦЕ ЛЯГЛО...

ТА Ж ПРОКИДАЙСЯ,
УКРАЇНО!

Зі сходу знову йде орда,
У браму грюкають ординці.
Вставай, народе, бо – біда...
Та ж прокидайтесь, українці!

Це не Батий, і не Мамай,
І не царя Петра полки,
Не з Муравйовим рідний край
Йдуть мордувати моряки!

Ця доморощена орда
В донецьким виросла краю.
І Україна молода
Данину платить вже свою!

Змінили тактику ординці:
Нема набігів та навали,
Вдають із себе українців
І яничар підготували.

Нема страшніших ворогів,
Як наші власні яничари, –
Жорстоких, підлих холуїв,
Що сіють ненависть і чвари.

Нема нічого в них святого
У цій загарбницькій душі,
Ім Україна лиш для того,
Щоби отримать бариші.

Все захопили і грабують,
Повсюди злидні, сльози, страх.
Ці матір рідну закатують,
Дітей у неї на очах,

Торгують і гендлюють всім,
Тих налякали, цих – купили.
Закони писані не їм,
Вони під себе їх змінили.

Набрались сили, знахобніли,
Відверто нищать Україну,
Вже замахнутися посміли
На нашу мову солов'їну!

В цій епідемії чуми,
Що захопила всю країну,
В усьому винні тільки ми,
Тож прокидайся, Україно!

Це наша згода мовчазна
Сприяла розвитку орди.
Твоя це і моя вина,
Тож прокидайся і буди,

Буди сусідів і рідню,
Буди знайомих, земляків,
На бій рішучий, на борню!
Згадай відвагу козаків!

У наших жилах їхня кров,
І вічне прагнення до волі!
Ніхто народ не поборов,
Щасливої стремління доли!

Над нами небо, наче стяг!
І на устах – свята молитва!
Раба у собі вбій і страх,
Це наша вирішальна битва!

Ярослав СВОБОДЕНКО,
член УТОС, м. Івано-Франківськ

ВІД СЕРЦЯ – ДО СЕРЦЯ

Дорогі польські брати!

Будучи послом України в Польщі, я пережив чимало щасливих днів, коли президент Квасневський і прем'єр Бузек, парламентарі, лідери партій, журналісти, священики, літератори, академіки, підприємці, діячі культури, звичайні зустрічні люди на вулицях – вітали в моїй особі мою державу й націю.

Певна річ, виділяли особливою увагою не мене, а Україну з-поміж інших країн.

Коли я стояв у шерензі амбасадорів для привітання президента США, Буш подав мені руку й пройшов далі, подаючи руку наступному послові, але президент Квасневський, показуючи на мене, сказав: «Це посол України!» Буш повернувся до мене, знову подав руку, і я був змушений озватися до нього кількома англійськими словами.

Коли Іван Павло II знайомився в парламенті з послами – кожен амбасадор називав не себе, а свою країну, – і я сказав: «Отче, я представляю Україну», папа римський зупинився, спитав мене, як я почувся в Польщі. Ні перед ким не зупинявся понтифік, тільки перед послом України. Цей великий борець за справедливість, живий дух польської нації і християнської світової громади розумів, що Україна як держава – це захист Польщі, це та найсвятіша любов, що постає з ненависті.

Коли я в автомобілі з синьо-жовтим прапорцем проїжджав Варшавою та іншими містами Польщі, багато водіїв зустрічних машин махали мені на привітання руками, усміхалися.

Я, колишній учень із першого класу польської Яблунівської школи, пам'ятав, що моя вчителька, пані Вебер, забороняла мені називати себе українцем. «Запам'ятай! – говорила вона, – Ти – русин!» І для кращого запам'ятання залишала на моїй дитячій долоні двадцять ударів залізною лінійкою.

Нещодавно сенат Польщі ухвалив заяву з приводу 70-річчя трагічних подій на Волині. У ній українців несправедливо звинуватили у геноциді поляків і фактично заперечили наше право на визвольну боротьбу. До примирення і взаємопрощення задля майбутнього закликає поляків поет, політик, державець Дмитро Павличко.

ДО ПОЛЯКІВ

Я вдячний їй за те, що вона навчила мене любити в собі українця...

Я полюбив польську мову аж тоді, коли збагнув, що вона допомагає мені пізнавати не тільки велику літературу Польщі, а й цілий світ, бо поляки за комуністичних часів мали змогу публікувати твори світових письменників, що їх заборонено в Україні.

Я прочитав чимало історичних досліджень польських авторів, простудіював два томи Павла Ясеніци; я прибув до Польщі в ранзі посла добре підготованим.

Я постановив наповнити свою діяльність ідеями поєднання й порозуміння між українським і польським народами.

Мене попросили виступити на відкритті пам'ятника великого письменника Польщі Генрика Сенкевича, автора антиукраїнського роману «Вогнем і мечем». Гадали, я відмовлюся. Але я був радий із того, що міг сказати добре слово про цього польського патріота, який навіть у тому злочному творі додав у козаках їхню мужність і відвагу.

Я говорив про великих поляків, які ще в давні часи зрозуміли, що Польща й Україна зобов'язані допомагати одна одній проти спільних ворогів. Я згадав, як козацькі чайки під командою полковника Костянтина Вовка допомагали полякам, королеві Владиславу IV, битися проти шведської флотилії на Балтійському морі.

У своїх інтерв'ю польській пресі, у виступах на різноманітних зустрічах із польською громадськістю я постійно покликався на ті епізоди з українсько-польської історії, коли українці й поляки були не ворогами, а політичними і збройними союзниками.

Я пригадав полякам, що майже кожен король із династії П'ястів був одружений із київською княжною, що Данило Галицький був праправнуком Болеслава Кривоустого; я цитував Пилсудського про те,

що без незалежної України самостійна Польща неможлива; я пригадавав 1920 рік, коли під Замостям була розгромлена перша кінна армія Будионного спільними українсько-польськими силами.

Я виступав проти істориків, які виділяли якийсь один епізод із нашої спільної, кривавої українсько-польської історії, і на основі одного злочину – чи то з українського, чи то з польського боку – виводили емоційні, спрямовані на збереження століттями плеканої бацили ненависті між нашими народами.

«Відірвімося від болісної минувшини!» – закликав у Львові Іван Павло II, звертаючись не тільки до молодого покоління українців, дітей і внуків воїнів УПА, а й до польської молоді, яка почала перейматися пошаною до України. Ця молодь прагне внести у свідомість польської нації геніальну ідею Єжи Гедройця, який закликав нову демократичну Польщу поєднатися з державою Україною.

Як тільки я приїхав до Варшави, мені потрапила до рук газета «Політика», де була надрукована розмова з Єжи Гедройцем.

На запитання газети: «Чому ви так велике значення надаєте справі національних меншин у Польщі?», Єжи Гедройць відповідає: «Наше ставлення до національних меншин таке саме, як до сусідніх із нами народів – сповнене погорди, зверхності, незнання. Самостійна Україна для нашої майбутності важливіша за наш вступ до НАТО. Бо без України Росія ніколи не зможе стати імперією. Тим часом польське суспільство демонструє світові, де тільки може, антиукраїнську ненависть».

І саме тепер ненависть до України продемонстрована в польському сеймі.

Саме тепер, коли Україна наближається до вступу в ЄС, до здійснення своєї найбільшої мрії, коли так тяжко українська сучасна влада йде назустріч справедливим вимогам Європейського Союзу, коли українці почули голос президента Польщі Коморовського на підтримку України щодо її заповітної мети, з польського парламенту чути клич засудити збройні формування українських націоналістів, які 1943 року начебто провели геноцид щодо польського населення на Волині.

Звідки повияв такий студений вітер, який має знов заморозити всі зовсім недавні клятьби між урядами, Церквами, громадянами України й Польщі, які проголосили: «Вибачте нам, а ми вам пробачаємо?»

Звідки в Польщі, яка, здавалося, вже сприйняла факт існування незалежної України, який свого часу був названий Збігневом Бжезінським як найвидатніша подія XX сто-

ліття, з'явилися партії, що сподіваються знов розбудити в поляках ненависть до українців, а в українцях – ненависть до поляків?

Знав я й таких у Польщі. Вони не приховували своїх надій на те, що відновлювачі старої Російської імперії візьмуться розривати Україну, а при тому щось може перепастися й Польщі. Я сміявся з них. Я, жартуючи, їм говорив: «Якщо допоможете комусь рвати Україну, не залишиться од вас нічого! Кордон між імперіями Сходу й Заходу проходитьиме по центру ваших земель».

І тут пригадуються мені слова Гедройця: «Якщо Україна поєднається знов з Росією, ми тоді вже є зовсім у російських обценьках. Потрібно з усіх сил притягати Україну до Європи...»

Дорогі мої польські брати!

Я визнаю, злочин був на Волині, тяжкий злочин. Але то не був геноцид, а тільки спровокований окупантами України та Польщі месницький розгул за те, що чинила королівська, шляхетська, панська влада упродовж століть на землях України.

Часи, в які ми живемо – це часи поєднання й порозуміння між нашими народами. Ми не маємо права оголошувати жоден злочинний епізод із нашої спільної історії актом, який може перекреслити все, чого ми досягли в епоху нашої спільної перемоги над фашистською Німеччиною й над комуністичною Росією.

Якщо ми почнемо рахувати жертви, які поніс польський народ від української зброї, і жертви, які поніс український народ від польської зброї, – ми збожеволіємо.

Закликаю вас, мислячі поляки, подумати над тим, кому служитимуть ваші звинувачення українського визвольного збройного руху, що був жорстоким, бо відповідав на жорстокість? Живіть майбутністю, а не минувшиною, бо з кожної роздряпаної старої рани нічого, окрім крові, не вийде!

Великий поляк, син України Юліуш Словацький пророкував воскресіння України як держави. Подумайте, кого ви можете здратити сьогодні. Це ж ваш і наш пророк Словацький, це ваш і наш мислитель Єжи Гедройць, це ж ваш і наш духовний учитель Іван Павло II, це ваш і наш видатний політик Збігнев Бжезінський.

Ті, хто виступає сьогодні в Польщі зі страшним і несправедливим осудом української визвольної зброї, повторюють наклепи нашого ворога. Ворога, який триста років учив нас ненавидіти поляків, а тепер сприяє повчати й вас, що треба знов ненавидіти найближчого й каяттям поинятого сусіда.

За «Українською правдою»

ДОЛІ

Юрій Коваленко, який полонив фельдмаршала Паулюса, не став Героєм Радянського Союзу, тому що українець і не пив горілки. Розповідь про одного солдата-українця.

(Продовження. Поч. у № 26)

Я – УКРАЇНЕЦЬ!

У кабінеті командувача Сталінградським фронтом Андрія Ерьоменка відбулося нагородження тих, хто брав у полон Паулюса. У президії сиділи Ерьоменко, Рокосовський, Ватутін, Хрущов. Маршал Жуков вручав нагороди. Коли дійшла черга до Юрія Коваленка, маршал зупинився.

– Що, еще один хохол?
– А я не хохол, – знайшовся Коваленко.
– А хто же ты?
– Я – українець!
– Какая разница – українець, хохол!
– Большая!
– Интересно, а какая же?
– Я по национальности – українець, а хохол – это оскорбление.
– Что же тут оскорбительного? Я, Жуков, – русский. Хоть десять раз назови меня русским, я не обижусь.
– Если я, товарищ маршал, десять раз назову вас русским, вы, конечно, не обидитесь. А если я один раз скажу кацап – обидитесь.
– Так ты, оказывается, националист? – підсумував Жуков.

– Який націоналіст! Ви мене запитали – я вам відповів.

(Отоді я вперше почув слово «націоналіст». До того часу я й поняття не мав, що воно таке).
Чую, тиша, мовчанка серед генералів – чути, як муха пролітає. Застигли всі, зрозуміли, що ситуація загострилась. Я також відчув тривогу... (На той час моя свідомість була невисока. Я не розумів усієї глибини цього діалогу).

Після цього Жуков підійшов до тумбочки, взяв орден Червоного Прапора і вчепив Юрію Коваленку.

– Ему, комфронт, и «боевика» (Орден Бойового червоного прапора) достаточно. Я, комфронт, из националистов героев не делаю (Жуков – відомий делатель «деланих героев»).

Так його викреслили з героїв.
Юрій Коваленко вийшов із кабінету. Згодом звідти стали виходити Ерьоменко, Хрущов, Ватутін.

«Поглядають на мене скоса, бояться й підходити. Підходить до мене Рокосовський – високий, до двох метрів, дуже красивий чоловік (Ватутін, Жуков, Хрущов були невисокого зросту.)

– Ну, капітан, молодець! Дай руку! Ти – справді герой, мужня людина. Є поняття хоробрість, і є поняття мужність. Це різні речі, капітане! Хоробрість проявляється на війні, а мужність – на килимах, у кабінетах. Таким будь, капітан, на все життя. Бачив таких генералів, увінчаних бойовими орденами у хоробрості яких сумнівів не було, а на килимі їм мужності бракувало. Але врахуй, капітан, ти нажив собі небезпечного ворога. Я Жукова знаю ще з Монголії. Це дуже жорстока, злопам'ятна і мстива людина. Я тобі раджу не потрапляти йому більше на очі».

ЧИ ПЕРЕМОГЛИ Б БЕЗ НАС

ДО РЕЧІ, ПРО ХОХЛОВ

30 квітня 1945 року, о 14-й годині 25 хвилин лейтенант Олексій Прокопович Берест і сержанти М. Єгоров і М. Кантарія підняли над Рейхстагом Прапор Перемоги.

Русському і грузину – звання Героїв, лейтенанту Бересту (українцеві), – Орден Бойового червоного прапора і замовчування.

Так, у протокольному документі тих років «Боевая характеристика знамени», підписаному командуючим військами 3-ої ударної армії, генерал-полковником Кузнецовим і членом Військової ради армії генерал-

майором Литвиновим, зазначено: «Отважные воины: коммунист лейтенант Берест, комсомолец сержант Егоров и беспартийный младший сержант Кантария установили знамя над зданием германского парламента».

НЕ ПЕРЕСТУПИ СОВІСТЬ

Дуже складними були фронтові дороги Юрія Коваленка. Не раз доводилося брати німецьких «язиків», ходити у розвідку, виконувати доручення командуючого фронтом. Під час битви за Київ куля розтросила кістки на нозі.

Коваленко на Західний фронт вже не повернувся, лікувався аж у Свердловську. Перекваліфікувався на льотчика, переганяв американські «Дугласи», «Боїнги», «Кобри» з Аляски до Комсомольська-на-Амурі, до Чити. Юрій Коваленко здійснив дев'ять бойових вильотів під час війни з Японією. В останньому був збитий на висоті шести тисяч метрів.

Після закінчення війни написав Сталінові листа з проханням перевести на службу до Київського військового округу. У посланні перераховував поранення, власні бойові ордени.

Відреагувати на лист доручили Левові Мехлісу. У резолюції зазначалося, що він неправильно розуміє поняття Батьківщини.

(Чит. 3 стор.)

ЧАС ШЕВЧЕНКА

УКРАЇНСЬКА МРІЯ ЯК ЗАПОВІДІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

(Продовження. Поч. у №№ 23–26)

ЗАПОВІДЬ ВОСЬМА. НЕ ЗАЗДРИТЬ БАГАТИМ

4 жовтня 1845 року Тарас Шевченко написав вірш, що так і називається: «Не завидуй багатому...». «Не завидуй багатому: багатий не має ні приязні. Ні любові – він все те наймає». А у фіналі вірша – несподіване сумовито-стоїчне узагальнення:

ЗАПОВІДЬ ДЕВ'ЯТА.

ВІРТЕ В СВОЮ БУДУЩИНУ – ВСУПЕРЕЧ БЕЗНАДІЇ ВІРТЕ

Шевченкові мріяння нагадують якісь апостольські чаклування: здається, що він навіює, викликає надію, запалює зневірених своєю вірою у будучину. Скільки разів уява поета малювала картини українського щастя; навіть найгостріші його твори осяяні мрією про «світ

ЗАПОВІДЬ ДЕСЯТА.

ВОЗЛЮБИТЬ УКРАЇНУ

У царській Росії, а потім і в ССРСР, любити Україну дозволялося, проте тільки у спеціально відведених місцях. Наприклад, у казематі. Саме в петербурзькому казематі Тарас Шевченко написав вірш «Чи ми ще зійдемося знову?», який нагадує тиху розмову поета з друзями по братству. Проте «через голови» братчиків Шевченко звертався і до нас:

Смиріться, помоліться Богу
І згадайте один другого.

Свою Україну любіть,
Любіть її... Во время люте,
В останню тяжкую минуту
За неї Господа моліть.

Шевченко не раз називав Україну Матір'ю: то «заплаканою», то «усміхненою», то схиленою у благословенні над своїми «діточками» – і тими, що любили її з коліски, і тими, що повернулися до неї, переставши бути «байстрятами». Шевченко залишав шанс і для них, скликав усіх заблуканих і невірних; шукайте і знайдіть захарний скарб; вертайтеся до своєї Матері! І навіть Бога брав у спільники в тих свої заклинаннях: «Бо хто матір забуває, того Бог карає, того діти цураються, в хату не пускають».

«Не завидуй же нікому. Дивись кругом себе: нема раю на всій землі. Та нема й на небі...»

Шевченко знав, що убогість породжує злість, а багатство – неситість. Неситість же входила до найбільших гріхів у Шевченковому моральному катехизисі – на протиположності праведності, що передбачає вірність християнським чеснотам.

ясний невечерній», який колись-таки «тихо засіє». Як і належить пророкові, він не міг, не мав права залишати свій і без того страждений народ наодинці з відчаєм. Він мріяв сам – і запалював тих, хто чув його слово, своєю мрією про іншу, кращу, щасливішу Україну.

І це особливо вражає в Шевченкові: від болю він міг стати злим, проте не жорстоким. Від жорстокості й холоду він рятувався великою любов'ю до Матері, розтоплюючи нею навіть байдужі та забудькуваті душі. Шевченко ніколи не вибудовував зі своєї любові келію для самотника. Він радше зводив високу сторожову вежу, з якої вимахував смолоскипом, розсипаючи іскри довкола. Шмагаючи не раз «правнуків поганих», він вірив у можливість прозоріть засліплених і заблуканих.

19 грудня 1845 року в селі В'юнище Тарас Шевченко переспівав Давидові псами, і в 136-му псалмі сказав так: «І коли тебе забуду, Єрусалиме, забвен буду...»

Ці слова напрошуються на те, щоб бути перефразованими: коли тебе забудемо, Тарасе, забвенні будемо. Забвенні – якщо не будемо час од часу скидати з себе марноту людську і думати про те, про що думав він; якщо не возлюбимо свою, нашу, хоч і вимучену «байстрятами», але все одно вічну Україну так, як він хотів, щоб ми любили її...

Володимир ПАНЧЕНКО,

професор Національного університету «Києво-Могилянська академія»

ЗВІТИ І ВИБОРИ

«ПРОСВІТА» – КВІТКА, ЩО ПОТРЕБУЄ ЗАХИСТУ І ПРАЦІ

У ТЛУМАЧІ ВІДБУЛАСЯ ЗВІТНО-ВИБОРНА КОНФЕРЕНЦІЯ ПРОСВІТЯН

В цей день, здавалось, і саме місто ожило. До Народного дому з усіх-усюд сходились піднесені люди, святково вдягнені у вишиванки. У фойє кожен сільський осередок представляв зі смаком оформлені стінгазети, які висвітлювали найбільш значущі події з їхнього життя. Та найкращою була та, яку підготували донька і внучка голови «Просвіти» району Галини Василівни Дзьоби. Бо вони знали, що це буде для їхньої бабусі приємною подією.

Присутні говорили, що останнім часом стільки людей тут не збирала жодна партія чи інша громадська організація. Отож авторитет найдавнішої організації в Тлумачі – на висоті. З «Просвітою» рахується влада. Про це свідчить те, що на конференції були присутні й виступили голови райради М. Вишневіський (перший голова «Просвіти»), керуючий справами райради і заступник голови «Просвіти» району І. Денькович, заступник голови райдержадміністрації О. Чаплінська, начальник управління освіти Д. Боднарчук. Перші ряди у залі зайняло духовенство району й сіл. Недарма Г. Дзьоба першою серед інших просвітянських районних організацій організувала підписання меморандуму про співпрацю Церкви і «Просвіти», надаючи цьому важливого значення.

«Просвіта» Тлумаччини стала базовою для проведення обласних семінарів голів «Просвіти» районів. Тут є досвід, яким можна ділитися. У Бортниках відкрили залу місцевого осередку. Просвітяни з Нижнева брали участь у телепередачах «Суботні зустрічі», «Щедрий вечір», демонстрували обряд Вільхи у музеї етнографії і побуту України в Києві. За участю просвітян села Колінці зняли фольклорно-етнографічний кінофільм «Б'ють копита об поріг», приурочений провадом Старого і зустрічі Нового року з засіванням з конем.

Щороку завдяки зусиллям просвітянина Івана Карп'яка близько тисячі людей відвідує у Бортниках історико-краєзнавчий музей. Великими сподвижниками музейної справи в районі є просвітяни Є. Худийський з Долини (створив музей М. Бринського), П. Боднарчук з Братишова (створив музей скульптора Г. Крука), М. Двоєк з Вікнян (створив музей Марійки Підгірянки) та інші. Просвітяни з Тлумача Л. Клюк, Л. Микитюк, Я. Сигидин стали призерами Всеукраїнського свята у Києві, приуроченого Дню української писемності. За активної участі просвітян с. Петрилів на місцевій школі відкрили меморіальну дошку

вчителів, учасникові січового стрілецтва Маркіяну Яськіву.

Товариство проводить велику культурно-просвітницьку роботу з відродження народних звичаїв і традицій, вшанування пам'яті визначних діячів, щодо популяризації української книги. З ініціативи районної «Просвіти» відділ освіти за сприяння райдержадміністрації заснував премію імені Марійки Підгірянки, якою нагороджують просвітян, педагогічних працівників, які найбільше відзначилися у справі освіти, побудові національної школи, відродженні забутих звичаїв і традицій.

Із чималою кількістю краєзнавчих матеріалів виступають у ЗМІ просвітяни П. Боднарчук, Р. Яцик, Г. Слободян, М. Романюк, О. Шкварок, С. Погодин. У проведенні заходів частими меценатами є кредитна спілка «Надія». Допомагають фінансове управління та управління освіти району. На рахунок Тлумачького райоб'єднання багато інших цікавих справ, які просвітяни записали й уклали в книгу «Палаюча ватра» (зісторії «Просвіти» Тлумачького району: минуле і сучасне), де вперше спробували показати українське життя через призму діяльності товариства «Просвіта». Про це говорила на конференції голова Г. Дзьоба, яка двадцять років очолює цю організацію в районі.

В обговоренні звітної доповіді взяв участь голова первинного осередку села Братишів П. Боднарчук, який сказав, що немає жодних святочних урочистостей, які б не проводили без просвітян, що у їхньому селі важливу роль у культурно-просвітницькому житті відіграє шкільний історико-мистецький музей. На території села є 14 історико-культурних та архітектурних пам'яток, які внесені до зводу історичних та культурно-мистецьких пам'яток області. Також важливим здобутком просвітян села вважає випуск історико-краєзнавчого путівника.

Просвітянка, методист відділу освіти О. Соловій у своєму виступі зупинилась на деяких аспектах співпраці товариства «Просвіта», Церкви, школи, громадськості в духовно-моральному становленні особистості. Вона розповіла про тісну співпрацю о. Володимира Майданчука й «Просвіти» села Гостів. Така ж співпраця налагоджена в селі Живачів з о. Григорієм П'ятичником. Співпрацю в духовно-освітніх заходах вона відзначила в деканів УАПЦ – о. В. Стадника і УГКЦ – о. П. Дутчака.

Голова просвітянського осередку с. Колінці М. Камінська розповіла про підтримку сільського голови В. Яцива, який виділив приміщення для світлиці, де відбуваються різні кон-

церти, зустрічі, з а й м а є т ь с я народний аматорський фольклорно-етнографічний гурт «Переспіви». Планують відкриття музею картин місцевої художниці Ганни Яцив. Минулого року просвітяни написали проект «Село моє, для мене ти – єдине» й долучилися до участі сільської громади в обласному конкурсі на найкращу етнокультурну громаду і зайняли перше місце. Допомагають їм у роботі священики Микола Притула та Василь Моздир.

Сільський голова с. Бортники, донедавна голова «Просвіти» – Г. Слободян наголосила, що завдяки спільній праці «Просвіти», священиків, сільської влади, шкільної родини, працівників культури, сільських підприємців Бортниківської «Просвіти» вдалося досягти певних успіхів у царині української національної ідеї.

Із селища Обертин виступив голова Р. Яцик, який теж сказав, що їхні просвітяни брали активну участь у створенні музею історії Обертини, першої в районі дитячої картинної галереї, музею гетьмана Яна Тарновського, встановленні пам'ятних хрестів на могилах січових стрільців, вояків Дивізії «Галичина», вояків УПА. Тепер працюють над виданням історії Обертини, відкривають козацький рух.

Член «Молодого Просвіти» з села Петрилів Ольга Нучарова поділилася, що їх завжди підтримує місцевий парох о. Є. Гасяк. Щороку насаджують дерева та декоративні кущі у скверах, впорядковують могили борцям за волю України. Цього року посадили 365 дерев, прикрасили село калиновою алеєю. А в травні віддають шану Миколі Твердохлібу (Грому) – командуючому 4-ої воєнної округи УПА-Захід «Говерла». Молодих просвітян сьогодні турбує питання мови, щоб у різних закладах дозволили, громадських місцях, громадському транспорті надавалася перевага українській мові і музиці.

Відрядно, що й керівники владних структур району усвідомили свою причетність до просвітницького руху і вступили в товариство. Голова райдержадміністрації В. Сенів знаходить, що отримання квитка – не пафосний крок, а поштовх до дій, бо перед «Просвітою», як і 145 років тому, стоять ті ж завдання виклики. Він порівняв «Просвіту» з квіткою в занедбаному полі, яка потребує захисту і праці.

Просвітяни Тлумаччини на новий звітний-виборний період знову довірили очолити організацію Галини Дзьоби.

Михайлина БОДНАР,
куратор Тлумачького району

ДОЛІ

(Закінчення. Початок на 2 стор.)

Відтак Юрія Коваленка призначили командиром ескадрильї на станції Бада на Забайкаллі.

У дні тридцятиріччя «жовтневої революції» бурятська інтелігенція зібралася на Великий Хурал, який прийняв звернення до Сталіна, в якому йшлося про те, що при створенні ССРСР бурятів принизили. Хурал просив Сталіна через 25 років виправити помилку і створити умови для виходу із ССРСР, щоб приєднатися до Монголії і утворити Бурят-Монгольську національну республіку.

І тут почалося.

З Москви до станції Бада прибув каральний загін. Юрій Коваленко зустрівся з його командувачем – підполковником і запитав, яке завдання поставлене перед ними.

Той відповів:

– Усмирять бурятів.

На запитання, у чому полягає провина бурятів, почув знайоме:

– Излишне болезненная любовь к своей нации. А такая любовь враждебна коммунистической партии...

Однак буряти влаштували для загону в горах обвал. Усіх карателів перебили. Тоді з Москви прибув другий ешелон, вже з танками. Але буряти знову влаштували обвал і знищили 60 танків. У Москву полетіла телеграма про невдачу. А звіди до командувача Далекосхідним військовим округом маршала Родіона Малиновського прилетів помічник Сталіна генерал Покрсьобишев з наказом завдати бомбових авіаударів по гірському хребту, спровокувати обвал і знищити

бурятську інтелігенцію, що зібралася на Великий Хурал, разом із їхнім храмом. За наказом Малиновського командувач військово-повітряних сил округу генерал-полковник Красковський викликає з Бади в Хабаровськ командира ескадрильї Юрія Коваленка.

– Слушай боевой приказ. Надо полететь и уничтожить банду бурятских националистов.

– Товарищ командующий, надо бы приказ в письменном виде, – почав капітан Коваленко. – Ведь как я буду объяснять личному составу это боевое задание?

Втривався в розмову Покрсьобишев:

ЧИ ПЕРЕМОГЛИ Б БЕЗ НАС

– Это задание партии.

– Я – беспартийный, товарищ генерал.

Почувши це, Покрсьобишев закипів:

– Что такое, командующий?! Вы здесь бюрократию развели! Вместо выполнения приказа – волокита. Нам такие офицеры не нужны!

Коваленко повернувся в Баду, а його тут викликають у політвідділ гарнізону. За столом – генерал-полковник Красковський і начальник політуправління Далекосхідного військового округу генерал-лейтенант Белов.

– Мы, товарищ Коваленко, готовили вас присвоению очередного воинского звания – майора. А как вы знаете, старшие офицеры должны вступать в партию, – почав начальник політвідділу.

– А я не собираюсь вступать в партию, – відрізав Коваленко.

– Почему?

– Не готов, товарищ генерал-лейтенант.

На цьому розмова з Беловим закінчилась. Красковський попросив Коваленка залишитися із ним наодинці.

– Капитан, надо выполнить приказ – загрузить по полной боевой бомбы и вывалить груз на хребет.

– Я такого приказа не читал, товарищ генерал-полковник, – почав гнути своє Юрій Коваленко.

– Давай не будем. Об этом мы говорили в Хабаровские. Загружайся и ночью проведешь бомбометание вслепую по вращающемуся Кабины

самолетов заклеить, подняться, сделать десяток восьмерок, зайти на цель и выбросить груз. Потом еще раз повторить. Причину бомбометаний объясните следующим образом – монгольскую границу перешли китайские банды.

Юрій Коваленко вислухав усю маячню і дав команду пілотам ескадрильї готуватися до виконання «бойового завдання».

Під час заходу у зону бомбардування капітан відвів ескадрилью на 20 км вбік від гірського хребта і скинув смертоносний вантаж у тайгу. Почалася пожежа. Літак-розвідник усе це відзняв на плівку. Вранці генерал Красковський викликав Юрія Коваленка у штаб гарнізону, показав знімки і промовив:

– Твоя военная карьера, капитан Коваленко, закончена. Удирай из армии подальше.

Юрія Коваленка розжалували з капітана до сержанта і позбавили офіцерських наго-

род. Після цього майже три роки він служив авіаінженером в Оренбурзькому військовому училищі.

В 1950 році – демобілізувався, повернувся до Києва і вступив до інженерно-будівельного інституту на архітектурний факультет. Переддипломну практику проходив на будівництві готелю «Україна» в Москві.

Пізніше (десь на початку 60-их) в підмосковному закритому селищі відбулася зустріч Юрія Коваленка з однополчаном, Героєм Радянського Союзу (указ від 09.09.1957 р., медаль 11108), льотчиком-випробувачем полковником авіації А. К. Стариковим, учасником операції зі знищення бомбовими ударами Великого Хуралу бурятів.

За зустріч випили, згадали минуле. Дружина Старикова розплакалась: «Разве ты герой, как ты мог? Вот Юрка – герой, он знал, что ставит крест на своей карьере, может и на своём будущем, но сбросит бомбы на головы невинных людей не смог».

Так сумно закінчилась зустріч бойових друзів, росіянина – героя і українця – двічі невідомого героя.

Хвиля могутня у зграї збиває Тих, хто по одному – тихше води... Бути сміливим не страшно у зграді, Є захватитись за кого завжди...

... Вовче самотній, не зрадчий сумління, Не забувай про рубці на спині, Чуєш – не вір в колективне прозріння, Істина – завжди у одинні!

Згряя і милує, і роздирає, Сильними ненавидить і слабаків, Згряя ніколи в свій клан не приймає Гордих і мудрих самотніх вовків.

Володимир СТЕПАНЕНКО

З РОСИ І ВОДИ!..

ВІП'ЯЄМО!

Відому талановиту художницю, поетесу, педагога, лауреата премії ім. Я. Лукавецького, громадсько-культурну діячку, патріотку України, добропорядну і гречну газдиню, найчарівнішу і найкрасивішу жінку міста й області

МАРІЮ КОРПАНЮК
з нагоди ювілею.

Бажаємо Вам усяких багатств – духовних і матеріальних. Хай не вичерпується джерельце Вашого здоров'я і творчої енергії, хай і надалі Вам вчасно сіється і рясно збирається на мистецько-поетичній та громадсько-культурній і родинній нивах.

Дорога пані Марію!

Своєю плідною працею Ви взяли на тендітні плечі нелегку ношу – відродження нашої духовності й культури, повернення Прикарпаттю слави й добробуту. Тож бажаємо Вам сили, наснаги, дальших творчих успіхів у творчій роботі, в особистому житті й громадській діяльності.

Працюйте не для слави, а для людей, шукайте не визнання, а справедливості. Завжди приходьте на допомогу друзям.

Бажаємо Вам усіляких гараздів, міцного здоров'я і гуцульського довголіття.

Многая і благая Вам літ, плідної праці собі на честь, а родині й Україні на добро і славу!

З повагою голова ОО ВУТ «Просвіта» ім. Т. Шевченка **Степан ВОЛКОВЕЦЬКИЙ**,
Петро АРСЕНИЧ, краєзнавець

Редакція часопису «Галицька Просвіта» щиро вітає із ювілеєм нашого давнього автора, дослідника, краєзнавця, письменника

ВОЛОДИМИРА МОРОЗЮКА.**Шановний ювіляре!**

Від серця бажаємо міцного здоров'я й життєвих сил для здійснення задуманого й омріяного.

ЗНАЙ НАШИХ!

**НАЙКРАЩА МЕДСЕСТРА УКРАЇНИ
– З ПРИКАРПАТТЯ**

Студентка Івано-Франківського базового медичного коледжу Мар'яна Присяжнюк здобула перше місце на XV Всеукраїнському конкурсі професійної майстерності серед студентів медичних училищ, коледжів за спеціальністю «сестринська справа» «Ескулап». 24 учасниці з різних регіонів України змагалися у фіналі в майстерному оволодінні практичними навичками й теоретичними знаннями професії медичної сестри. Представниця Прикарпаття впоралася із цим завданням найкраще.

«Це спільна перемога», – говорить Мар'яна Присяжнюк. Адаже готувала її до конкурсу команда викладачів закладу. Цій перемозі, звичайно, передувала турбота директора коледжу Володимира Стасюка, який забезпечив високий рівень підготовки фахової майстерності студентки.

– Але наголошу, – зазначив Володимир Васильович, – ми так готуємо не тільки конкурсанти, а й кожну студентку і студента. Адаже їм люди вручають свої життя.

Теодор ДРОВНИЧ

ЖИТТЯ ОСЕРЕДКІВ

ЗВОДИЛИ ГРОМАДОЮ

В часі освячення нової автобусної зупинки у с. Бортники

Життя первинних осередків «Просвіти» – це активна громадська робота у різних сферах. Сьогодні, у час часи важкого економічного становища, просвітяни беруть на себе ношу господарників, економістів, простих робітників. І це все не за гроші, а з власної ініціативи, задля покращення соціальної сфери своєї громади.

Добрим прикладом спільної роботи «Просвіти» і сільської громади у селі Бортники, що на Тлумаччині, було спорудження й облаштування нової довгоочікуваної автобусної зупинки в урочищі Рампа. Роки чекала сільська громада на початок будівництва і продовження рейсу автобуса. І з початком роботи працювали всі на славу...

За давньою українською традицією, настоятелі двох храмів – о. Василь, священник УАПЦ, і о. Петро, священник УГКЦ, освятили й благословили спершу починання, а згодом і відкриття нової автобусної зупинки, яка започаткує продовження рейсу сільського автобуса до урочища Рампа, місця, наближеного до географічного центру села. Досі сільський автобус, який перевозить пасажирів із Бортників до районного і обласного центрів, зупинявся на початку села у соціальному центрі. А це було дуже незручно й проблематично для більшості жителів Бортників, які в погоду й негоду торували майже двокілометрову відстань, щоб добратися до автобусної зупинки, що там знаходиться.

Відкриттям довгоочікуваної автобусної зупинки сільська громада і влада села завдячує голові Тлумачської райдержадміністрації Василеві Сеніву. Після озаявлення з проблемою громади розпочалися роботи з будівництва майданчика для розвороту автобуса.

Понад тридцять тисяч гривень задіяли на будівництво майданчика для кругового повороту автобуса, тисячу літрів пального – для техніки, яка працювала під час будівництва, виділив заступник генерального директора ТЗОВ «Штерн Агро» Ігор Гордійчук, роботи виконували працівники Тлумачського райавтодору під керівництвом начальника Ярослава Цимбалістого.

Саме приміщення автобусної зупинки встановили за кошти громади. Активну участь взяли всі жителі тих вулиць, що прилягають до урочища Рампа. Ініціаторами і найактивнішими у роботі були Михайло Кузів, депутат сільської ради Ярослава Рудницька, Марія Олійник, Оксана Фастрига...

Сільській перевізнику Юрій Козловський і Василь Олійник погодилися з продовженням рейсу. На сьогодні завершуються роботи над пакетом дозвільних документів.

До слова, хочу наголосити, що житель села, перевізник Юрій Козловський надає велику меценатську допомогу місцевій футбольній команді, не шкодуючи власного часу, коштів, його водій – син Михайло Козловський, який користується авторитетом сільської молоді, щоразу перевозить бортниківських футболістів до місця футбольної гри у села району.

Відкриття нової автобусної зупинки у Бортниках є знаковою подією і приємною сторінкою в історії соціально-економічного розвитку сільської громади і життя місцевих просвітян...

Галина СЛОБОДЯН,
сільський голова с. Бортники

ЗАПРОШЕННЯ

ЗАВІТАЙТЕ ДО МУЗЕЮ

Літературний музей Прикарпаття відкрили 16 травня 1986 року. Він знаходиться по вул. Лепкого, 27. Є філією краєзнавчого музею для популяризації рідного слова, національної літератури та культури, ілюстрації літературного розвою краю від найдавніших часів до сьогодення, висвітлення діяльності Станіславівського літоб'єднання і обласної організації Національної спілки письменників і діячів української діаспори США, Канади, Великої Британії, Словаччини, Росії, Узбекистану, Польщі, Румунії та інших держав.

І всі ці роки його очолює Володимир Смирнов, який з перших днів провів велику роботу зі збору музейних скарбів. Це – львівські стародруки XVII ст., рукописи, особисті речі письменників різних часів, бібліотеки з творів прикарпатських письменників, які видавали в різні роки. Він налагодив зв'язки з родинами письменників, які відійшли у вічність. Так, у музеї зберігаються особисті речі, документи, бібліотеки Ольги Стрілець, Ольги Дучимінської, Юрія Бундзяка, Івана Франка, Богдана Лепкого, Марка Черемшини, Наталії Кобринської, Василя Стефаника, Миколи Карпенка, Миколи Кубика, Марійки Підгірянки та інших.

Працівники бібліотеки бережно доглядають і збагачують фонди музею, проводять виставки про творчість і діяльність письменників минулих літ і сучасних. У фондах є унікальна збірка книг літературознавця Михайла Донченка з дарчими підписами українських письменників Миколи Нагнибіди, Петра Козлянича, Юрія Збанацького, Платона Воронька, Антона Хижняка, Дмитра Павличка,

а також матеріали наукових конференцій і досліджень літературознавців Прикарпаття. А ще – багато експонатів, матеріалів Шевченківської та Франкової тематики, найповніша і найзмістовніша в Україні «Шевченкіана в екслібрисі», портрети прикарпатських письменників, намальовані художниками НСХУ.

Старший науковий працівник музею Анна Смирнова та Володимир В'ячеславович проводять науково-дослідницьку роботу, систематично подають наукові дослідження як у збірник наукових конференцій і наукові видання «Наукові записки», «Краєзнавець Прикарпаття», розробили буклети про музей, путівник, каталоги виставок, оформляють експозиції, екскурсії, уроки-екскурсії, читацькі конференції, літературні та літературно-мистецькі вечори, зустрічі з письменниками, вручення премій. Відзначення ювілейних дат. Двері музею, говорить доглядач за фондами Світлана Стеблінська, відчинені щодня для відвідувачів – малечі, школярів, осіб поважного віку, а також екскурсантів з різних міст і країн.

Тут справді цікаво, дізнаємося багато про книги, письменників... А ще музеєві можна подарувати книгу, особливо вихідці із Прикарпаття, які живуть і друкуються за кордоном, адже готується нова екскурсія – літературні здобутки діаспори з 1991 року.

Заходьте в затишний будинок на Лепкого і станете багатшими на знання, інформацію, обізнанішими.

Телефонуйте: **2-50-47**. На вас чекають, особливо дітей, яким це буде цікаво.

Любов ЗОРІНА

ТЕАТР – ЖИТТЯ

«СТАРШИЙ СИН» ЗНОВУ НА СЦЕНІ

Традиційно навчальний рік для студентів Інституту мистецтв Прикарпатського національного університету ім. В. Стефаника зі спеціалізації «актор драми і кіно» завершується творчим показом вистави.

Цього разу студенти третього курсу викладача, званого актора музично-драматичного театру ім. І. Франка Станіслава Білого поставили п'єсу «Старший син», яку відомий драматург Олександр Вампілов написав 1968 року. В п'єсі автор підняв вічні проблеми людських стосунків, ставлення до життя, стосунки батьків і дітей, почуття кохання і товаришності, моральних цінностей, поведінки в суспільстві, які й сьогодні актуальні та співзвучні з життям молоді. Викладач із тридцятирічним стажем акторської праці вже третій рік працює зі студентами й відповідально ставиться до підготовки молоді до зміни, передаючи їй досвід, уміння, знання. Він спонукає їх нести глядачам найкращі твори драматургії і професійно робити свою справу, щоб глядач повірив акторам, зрозумів режисерський задум і замислився над змістом.

Десять акторів-студентів за годину розквітали глядачів твір, який в сімдесяти-вісімдесяти роки не сходить зі сцен відомих театрів Росії, України, Білорусі, Молдови... Треба зазначити, що виконавці головних ролей, ролей другого плану, музика, декорації, костюми притягали глядача, допомагали проникнутися, співпереживати, емоційно реагувати й співствавляти з реальністю

ЛЮБИ І ЗНАЙ СВІЙ РІДНИЙ КРАЙ!..

КАЛЕНДАР ПРОСВІТЯНИНА**ЛИПЕНЬ**

(Закінчення. Поч. у № 26)

25 ЛИПНЯ

65 років від дня народження **Іллі Заграновського**, члена Правління, заступника голови ОО ВУТ «Просвіта» імені Тараса Шевченка, заслуженого машинобудівельника України.

27 ЛИПНЯ

85 років від дня народження **Володимира Тутуруша**, лікаря, громадського діяча, члена Товариства української мови «Просвіта» імені Тараса Шевченка з 1989 р. (всі ці роки належить до районного Правління, очолює осередок товариства ЦРЛ), уродженця м. Косів.

55 років від дня народження **Миколи Когути**, бібліотекаря, краєзнавця, автора біографічного довідника «Калущина віменка» (1999), уродженця с. Підгірки Калуського району.

28 ЛИПНЯ

Рівноапостольного Володимира Великого, князя київського, Хрестителя Київської Русі.

75 років від дня народження **Володимира Михальчука**, краєзнавця, дослідника і популяризатора творчості художниці Ольги Плешкан та учнів мистецької школи Олекси Новаківського, одного з організаторів громадського художньо-меморіального музею в Снятині, уродженця с. Королівка Коломийського району.

30 ЛИПНЯ

75 років від дня народження **Богдана Ребрика**, військового льотчика, політичного діяча, в'язня радянських таборів (засуджувався у 1967 і 1975 роках на сім років таборів суворого режиму), члена Української Гельсинкської групи, народного депутата України І-го демократичного скликання, уродженця с. Павлівка Тисменицького району.

31 ЛИПНЯ

90 років від дня народження **Богдана Бурачинського** (1928–1981), відомого вченого-хіміка, громадського діяча у США, уродженця с. Шешори Косівського району.

60 років від дня народження **Володимира Безгачнюка**, заслуженого журналіста України (2002), лауреата обласної премії імені Івана Вагилевича (2001), уродженця с. Печеніжин Коломийського району.

55 років від дня народження **Любові Мурги**, директора СШ № 1 (з 1988 р.), заслуженого працівника освіти України.

Підготував **Петро АРСЕНИЧ**

підняті проблеми. Короткі ролі Наталії Васишин, Юлії Єрьоміної (подруги), Романа Петріва (Кудимов), Дмитра Гуралюка (сусід), Лілії Трошиної (Макарська) стали ніби полотном, ґрунтом для картини, на якій чітко і яскраво вималювані основні герої вистави, які в діалогові, сценах і мізансценах, монологів, конфліктах і розв'язках тримали глядача в напрузі, закликаючи до ментального діалогу.

Велике навантаження і серйозність ролі випали Тарасові Василюку (Бусигін), але він впорався і зміг передати душевні переживання юнака, почуття сумління, вміння вправитися з емоціями, глибину поваги до людини як старшого покоління, так і однолітків через правильне володіння законами ведення діалогу, роботи в команді і з глядачем.

Слід відзначити особливе вміння перетворення в актора Миколи Пугачова, який грав роль батька Василя (Сарафанов) дуже переконливо і, можна сказати, професійно й зріло. Емоційно, навіть з надривом, зіграли актриса Ірина Білак (Ніна), Дмитро Григораш (Василь), Юрій Вихованець (Сільва). Вистава вийшла добротною, а якщо ще попрацювати над подачею голосу до глядача, то взагалі буде бездоганною. Можна сказати: вона потрібна молодим і з нею треба йти в школи, училища, студентські аудиторії, бо театр – це школа, яка вчить жити, діяти, говорити, думати і слухати.

Марта БАРАНЕЦЬКА

ПАМ'ЯТІ МАЕСТРО

Відійшов у засвіті Андрій Романович Ставничий, що народився в Коломиї 1919 р., – відомий в нашому краї диригент, педагог, син поручника УГА, внук письменника А. Чайковського.

Працював у музичному училищі, яке його стараннями отримало звання імені Дениса Січинського. На початку становлення хору «Червона калина» при НД «Просвіта» він ним керував. Колектив уперше виконав пісні «Мово рідна, слово рідне» композитора В. Матюка та «О Україно, любя ненько». 15 квітня 1990 р. в час підняття жовто-блакитного прапора на ратуші міста під його орудою виконав гімн «Ще не вмерла...». Диригував хорами «Каменяри» та «Червона калина».

Хай галицька земля буде йому пухом.

Від Правління ОО ВУТ «Просвіта» **Степан ВОЛКОВЕЦЬКИЙ, Петро АРСЕНИЧ**